

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 października 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił D. D. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodniła 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wnioskodawczyni udokumentowała ogólny staż pracy w wymiarze 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym staż w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych.

W uzasadnieniu podniósł, że przy ustalaniu 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego a także wypłacanych po dniu 15.11.1991 r. wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków: chorobowego, opiekuńczego a także okresów przebywania na urlopie macierzyńskim.

/decyzja – k. nienum. plik II akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji w dniu 10 maja 2016 r. złożyła wnioskodawczyni, wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie prawa do emerytury od dnia 21 września 2015 r, podnosząc, że zgodnie z orzecznictwem SN, okresy przebywania na zasiłku chorobowym uwzględnia się przy ustalaniu stażu pracy w warunkach szczególnych. Podniosła, że organ rentowy nie uwzględnił okresów 24.09.1993 – 31.12.1993, 1.01.1994- 27.01.1994, a nadto źle zsumował okresy wymienione w zaskarżonej decyzji.

/odwołanie – k. 2 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując argumenty tożsame co w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 10 - 11/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni D. D. urodziła się (...)

/bezsporne/

W dniu 17 sierpnia 2015 r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. nienum. plik II akt ZUS/

Wnioskodawczyni posiada staż sumaryczny w wymiarze 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie jest członkiem OFE.

/bezsporne/

Wnioskodawczyni pracowała w warunkach szczególnych w okresach:

- 5.10.1978 – 31.12.1978 – (...) SA /4 miesiące 26 dni/ - jako operator urządzeń mechanicznej obróbki włókna/

- 1.02.1980 – 25.03.1982 /2 lata 1 miesiąc 23 dni/

- 26.03.1985 – 23.09.1993 /8 lat 5 miesięcy 28 dni/

- 28.01.1994 – 24.03.1994/1 miesiąc 24 dni/

- 1.03.1995 – 31.12.1998 – T. jako przędzacz /3 lata 10 miesięcy /

/ suma tych okresów to łącznie 14 lat 10 miesięcy 11 dni okresów składkowych i nieskładkowych/. Organ rentowy uznał jako okres pracy w szczególnych warunkach – 14 lat 7 miesięcy i 8 dni – okresów składkowych.

/bezsporne – **okresy uznane** w decyzji przez organ rentowy/

Okresy zasiłkowe wnioskodawczyni w okresie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w upadłości w Ł. po dniu 14 listopada 1991 r. przypadały w okresach:

- 26.03.1992 – 8.04.1992 /14 dni/

- 15.04.93 – 26.04.93/12 dni/

- 7.07.1993 – 24.07.1993/18 dni/

- 10.08.1993 – 23.09.1993/15 dni/

- 24.09.1993 – 31.12.1993/zasiłek macierzyński//3 miesiące 6 dni/

- 1.01.1994 – 27.01.1994/zasiłek macierzyński//26 dni/

- 16.08.1995 – 31.08.1995 r./16 dni/

Łącznie: 6 miesięcy 17 dni.

Okresy te nie zostały uwzględnione do stażu pracy w warunkach szczególnych.

/zaświadczenie – k. 6 akt ZUS, karta przebiegu zatrudnienia – k. nienum. plik II akt ZUS/.

Decyzją z dnia 3 września 2015 r organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury z uwagi na nieudowodnienie 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz 20 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

/decyzja – k. nienum. akt ZUS/

W dniu 21 września 2015 r ubezpieczona uzupełniła wniosek emerytalny w zakresie stażu sumarycznego.

/uzupełnienie – k. nienu. Akt ZUS/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 w/w ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 i 2 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok SN z 15.12.1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok SN z 15.11. 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawczynie spełnia przesłanki ustawowe co do lat okresów składkowych i nieskładkowych. Skarżąca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. W ocenie Sądu wnioskodawczynie spełnia również warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że skarżąca nie udowodniła 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił staż pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych, wyłączając okresy nieskładkowe – a dotyczące głównie okresów zasiłkowych – w związku z chorobą i macierzyństwem:

- 26.03.1992 – 8.04.1992 /14 dni/
- 15.04.93 – 26.04.93/12 dni/
- 7.07.1993 – 24.07.1993/18 dni/
- 10.08.1993 – 23.09.1993/15 dni/
- 24.09.1993 – 31.12.1993/zasiłek macierzyński//3 miesiące 6 dni/
- 1.01.1994 – 27.01.1994/zasiłek macierzyński//26 dni/
- 16.08.1995 – 31.08.1995 r./16 dni/.

Organ rentowy nie wskazał wyraźnie w treści decyzji, które okresy nieskładkowe zostały pominięte, stąd różnica w sumie okresów wymienionych w decyzji.

Należy wskazać, że ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 roku, do artykułu 32 dodano ustęp 1a. Zgodnie z pkt 1 tego przepisu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Mając na względzie fakt, iż art. 32 ust. 1a pkt 1 wprowadza odmienną zasadę ustalania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która nie jest i nie była wcześniej wskazana w treści art. 184 cytowanej ustawy, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ma ustalenie wzajemnej relacji pomiędzy wskazanymi przepisami, a w szczególności relacji pomiędzy funkcjonowaniem zasady *lex posteriori derogat priori* w obliczu zasady ochrony praw nabytych.

O ile skutki wprowadzenia przepisu art. 32 ust 1a ustawy są oczywiste dla stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 roku, jak również stosunków zakończonych przyznaniem prawa do wcześniejszej emerytury przed tym dniem, o tyle wprowadzenie wskazanego przepisu budzi poważne wątpliwości w zakresie zasad obliczania okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w pozostałych przypadkach, a więc dla pracowników, którzy albo spełnili warunki wskazane w art. 184 ustawy emerytalnej dopiero po dniu 1 lipca 2004 roku albo dla pracowników, którzy wprawdzie spełnili warunki z art. 184 ustawy przed dniem 1 lipca 2004 roku ale nie osiągnęli przed tą datą wymaganego wieku emerytalnego.

Doniosłość problemu nie uszła uwadze Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 8 lutego 2007 roku (II UZP 14/2006, opubl. w OSNP 2007/13-14 poz. 199) uznał art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę prawa do emerytury bez względu na chwilę osiągnięcia wieku emerytalnego (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007 r., I UK 62/2007, opubl. w OSNP 2008/17-18, poz. 269). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 184 ustawy o emeryturach i rentach winien znaleźć zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego. Z kolei art. 32 ust. 1a ustawy znajduje zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy chociażby jeden z tych okresów osiągnęli po wejściu w życie ustawy, nie później niż do dnia 31 grudnia 2007 roku. W orzeczeniu tym wskazano również, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego, nawet jeśli wiek ten osiągną po dniu 31 grudnia 2007 roku. W uzasadnieniu powyższych tez Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach stworzono w istocie odrębną kategorię ubezpieczonych, co znajduje potwierdzenie w art. 24 ustawy, w którym ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostali wyłączeni z regulacji emerytur pomostowych.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż do chwili wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmował zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe, jeśli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Stanowisko takie potwierdził m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku (sygn. akt III UZP 10/03, opubl. w OSNP 2004/5, poz. 87), wskazując, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające od dnia wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur (t.j. po dniu 14 listopada 1991 roku).

Wskazane orzecznictwo prowadzi zatem do wniosku, iż treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej znajduje zastosowanie do osób, które przed dniem 1 lipca 2004 roku nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W piśmiennictwie przekonująco jednak podnosi się, że poprzez sformułowanie „wszystkie warunki” rozumieć należy warunki wskazane w treści art. 184 ustawy emerytalnej. Nie obejmuje ono zatem warunku osiągnięcia przez ubezpieczonego przed dniem 1 lipca 2004 roku wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 i 46

ustawy emerytalnej, gdyż byłoby to zbyt daleko idące i pomijałoby ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia (por. głosę K. S. do wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2007 r., III UK 51/2007, opubl. w OSP 2009/10, poz. 111, str. 779).

Innymi słowy, kobiety, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej wypełniły warunki stażu szczególnego (15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) oraz stażu ogólnego (co najmniej 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego) nabywają prawo do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej i to nawet w sytuacji, gdy wiek emerytalny osiągnęły już po dniu 1 lipca 2004 roku. Art. 32 ust 1a ustawy nie znajduje zatem do takich osób zastosowania.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku (II UK 313/2009, opubl. w OSNP 2011/19-20, poz. 260), w art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki wskazane w tym przepisie i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Nastąpił zatem pewien stan związania, polegający na zobowiązaniu się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Z tego względu przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Wskazane rozważania doprowadziły Sąd Najwyższy do stwierdzenia, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku.

Również w wyroku z dnia 13 lipca 2011 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że okresy nieskładkowe przypadające po dniu 14 listopada 1991 roku (art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nie podlegają odliczeniu od stażu pracy w warunkach szczególnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. I UK 12/11, LEX nr 989126). Wykazanie bowiem przez ubezpieczonego w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku, a wprowadzonych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264).

Podzielając w pełni powyższy pogląd należy zauważyć, iż znajduje on dodatkowe potwierdzenie w treści art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, gdzie ustawodawca w zakresie wieku emerytalnego o którym mowa w ust. 1 tego artykułu, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury – odsyła do przepisów dotychczasowych, a więc obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2014 r. także wskazał, że do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach zaliczamy okres pobierania zasiłku chorobowego (I UK 51/14, Lex nr 1621325).

Powyższe stanowisko co do tego, że przy obliczaniu stażu szczególnego osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 u.e.r.f.u.s. uwzględnieniu podlegają okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, znalazło także potwierdzenie w wyroku SA w Łodzi z dnia 20.10.2016 r w sprawie III AUa 2170/15/

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zatem stwierdzić, iż zgodnie z niekwestionowanymi ustaleniami dokonanymi w toku postępowania, na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni wykazała okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym staż w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz dodatkowo przy uwzględnieniu okresu pobierania zasiłku chorobowego i macierzyńskiego - 6 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych – zatem łącznie ponad 15 lat. Zgodnie zatem z obowiązującymi w dniu 1 stycznia 1999 roku zasadami, nakazującymi do okresu pracy w szczególnych warunkach wliczać zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur - należało uznać, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni spełniła wynikające z treści art. 184 ustawy emerytalnej oraz z treści §3 i §4 pkt 3

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze warunki stażu szczególnego (co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach) oraz stażu ogólnego (co najmniej 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego). W tej sytuacji zastosowanie wobec wnioskodawczyni wskazanych w treści art. 32 ust 1a pkt 1 ustawy emerytalnej zasad obliczania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nakazujących przy ustalaniu okresu takiego zatrudnienia nie uwzględnianie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa – było nieuprawnione, albowiem w świetle poczynionych wcześniej rozważań, przepis ten nie miał zastosowania do odwołującej się.

Dlatego też w ocenie Sądu nie należy odliczać od stażu pracy wnioskodawczyni w warunkach szczególnych okresów korzystania z zasiłku chorobowego i macierzyńskiego po dniu 14 listopada 1991 roku.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie wnioskodawczyni wykazała przed Sądem, że przepracowała ponad 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po doliczeniu jej do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów nieskładkowych.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawczyni złożyła wniosek w dniu 17 sierpnia 2015 r., a w dniu 21 września 2015 r. skutecznie go uzupełniła, zatem prawo do emerytury należało przyznać wnioskodawczyni – zgodnie z jej wnioskiem zawartym w odwołaniu – czyli od dnia 21 września 2015 r.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu, wypożyczając akta rentowe.